Philologos paedagogosque Germanos

diebus XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. mens. Septembr. a. MDCCCLXV.

Heidelbergae

annuum conventum habentes

rite reverenter amice consalutant

Arminius Koechly Bernardus Stark
Carolus Cadenbach

triumviri conventui moderando.

Heidelbergae

typis Mohrianis

MDCCCLXV.

Philologos paedagogosque Germanos

diebus XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. mens. Septembr. a. MDCCCLXV.

Heidelbergae

annuum conventum habentes

rite reverenter amice consalutant

Arminius Koechly **Bernardus Stark**
Carolus Cadenbach

triumviri conventui moderando.

Heidelbergae

typis Mohrianis

MDCCCLXV.

De

Musæi grammatici codice Palatino

scripsit

variarum lectionum lancem saturam

adjecit

Arminius Koechly
Turicensis.

Viris

amplissimis eruditissimis gravissimis

Heidelbergam convenientibus

Arminius Koechly

S.

Circumspicienti mihi diuque deliberanti, quid potissimum materiae hoc libello salutatorio tractandum sumerem, res ad dubitationem primum, deinde ad sollicitudinem, postremo ad desperationem recidit. Quo saepius enim et intentius *ἐν μακρῷ χρόνῳ νυκτὸς διηγρύπνησα*, ex varia quae suppetebat argumentorum copia quod tandem nec Vestra dignitate nimis inferius et tot tamque diversarum scientiarum eminentissimis cultoribus pariter acceptum et aliquo modo cum nostrae urbis natura aut rationibus conjunctum nec a meis ipsius laboribus cum ab initio litterariae vitae electis tum in hoc ipso nostrae universitatis munere susceptis alienum esset, eo certius in ea postremo sententia subsistendum mihi cognovi, ut unum atque singulare, quod ab omnibus partibus meae voluntati responderet, argumentum nec in curta studiorum meorum supellectile omnino inveniri nec exili ingenii mei mediocritate rite exornari posse censerem. Ita cum quotidie magis magisque illud Solonis *πᾶσιν ἁδεῖν χαλεπόν* intellegerem in mea conditione ita valere, ut omnibus aut uno modo aut pariter aut omnino placendi spes mihi prorsus deponenda esset, certe, ut quam plurimis aliqua certe ex parte placerem, illud dividendi consilium, quod imperaturis atque magnas res sibi subjecturis dari solet, in modestum meum statum ita transferendum putavi, ut ex criticis, quas aut olim aut nuper institui, exercitationibus varia Vobis proponerem Vestroque judicio subjicerem specimina. Ita autem hujus libelli argumentum si tantummodo in antiquorum scriptorum locis dijudicandis atque emendandis versaretur — quod genus scribendi sane haud ignoro quibusdam displicere antiquitatis quasi summa tantam amoenissimaque cacumina supergredientibus —, id ut multis verbis aut defenderem aut

excusarem, vix opus videbatur. Omnem enim antiquitatis scientiam, sive ad res belli domique gestas omnesque et publicas et privatas antiquorum hominum rationes cognoscendas sive ad veterum poëtarum aliorumque delectandi docendive magistrorum artem perspiciendam sive ad ipsa artificum qui proprie vocari solent opera percensenda pertineat, unum habere certum fundamentum in veterum monumentorum litteris conceptorum justa accurataque interpretatione positum, quae interpretatio sejungi nequeat a corruptorum mutilatorumve locorum inquisitione et emendatione, id cum omnium peritorum consensu comprobetur, nos quoque huic administrando conventui a Vobis ipsis praefecti omne tulisse punctum nobis visi sumus, si unitae geminarum harum disciplinarum tractationi certam communis nostri conventus sectionem critico-exegeticam barbaro sane nomine insignitam destinavissemus. Cui sectioni ne in novo exemplo disputandi materia deesset, eo magis mihi ipsi concilii nostri praesidi curandum videbatur, cum amborum, quos conventus Hannoverae habitus mihi addidit exoptatissimos, adjutorum prior, archaelogiae in universitate nostra professor, duo artis opera in his ipsis regionibus inventa imaginibus solis lucisque ope expressis proponenda commentarioque ad veterum religionem spectante illustranda sibi sumpsisset, posterior vero, Lycei nostri rector, quominus ipse scriberet valetudine impeditus dissertationem Vobis offerre constituisset a collegarum uno, quem et ipsum mihi conjunctissimum esse gaudeo, de Aristophanis Avium consilio et indole conscriptam. Ita sane hoc quidem pacifico Tricarano haud inficete repraesentari videbatur ipsa illa arctissima conjunctio, quam quaestionibus de veterum arte cum in statuariis pictoriisque operibus tum in carminibus orationibusque conspicua instituendis cum ipsorum auctorum scriptis et rite explicandis et recte emendandis necessario intercedere modo indicavimus. Hanc ipsam vero necessitatem non sine quodam litterarum nostrarum detrimento neglegi adhuc interdum videmus ita, ut, dum severioribus philologis unum opus est singula scriptorum verba rimari interpretari emendare, elegantiores qui sese jactare solent homines de antiquorum poëtarum artificumque sollertia consiliis virtutibus „ampullas et sesquipedalia verba“ profundant suam quidem non solum suique similium sed etiam irrisorum in delectationem, neminem tamen, qui sobrii sit judicii, quidquam sani edocturi. Hoc igitur quasi Hermeneutices Criticesque cum Aesthetica atque Historia foedus speramus fore ut in dies firmius colligetur latiusque extendatur!

Jam perlustranti mihi criticorum, quae forte in manibus erant, conaminum seriem primo loco quasi ultro offerri videbatur bibliothecae nostrae Palatinae antiquitus celeberrimae codex manu scriptus numero 43 signatus, qui inter alia scripta etiam notissimum Musaei de Herus et Leandri amoribus carmen continet. Quem codicem cum instituta nuper

collatione invenissem non solum aliquot bonis lectionibus partim ignotis excellere sed etiam duos integros versus a nemine dum aut respectos aut receptos offerre omninoque Musaeo recensendo haud contemnendum praebere instrumentum, ejus codicis ope si carminis illius verba, qualia a novissimo, qui quidem in censum venire potest, editore Francisco Passovio ante hos LV. annos constituta sunt, denuo in examen vocarem, gratum non solum Graecae poëseos amatoribus sed etiam caeteris hujus conventus sociis id me facturum putabam. Carmen ipsum enim quamquam a saeculi vitiis atque inani Nonnianae scholae tumore haud liberum dulcissimum tamen vivosque ardentissimi amoris furores spirans ultimam emorientis Graecarum litterarum horti rosam haud inepte dixeris, neque id Schillerum nostrum latuit semper *ἐς τὸ καλὸν ἐκ τοῦ καλοῦ ἐνεγκεῖν* solitum, cum Graecum florem non tam decerperet depingendo imitandum quam quasi cum ipsis radiculis exemptum Germanicae poëseos areae insereret. Passovius autem, cujus recensio in editionibus post eum publicatis paucissimis mutatis repetita est, doctissime quidem et de nobilissimo illo Musaeo Attico et de caeteris ejusdem nominis obscuris hominibus disseruit, ipsum etiam carmen eleganter vernacula interpretatione expressit, singula tamen verba nec constanter nec satis perite recensuit, ita ut nec antiquarum editionum subsidia exhauriret nec codicis Gothani cujusdam lectionibus, quas p. 166 sq. excerptas dedit, ubi debebat uteretur. Est ille sane mediocris, sed poterat tamen ex eo, alia ut silentio transmittam, v. 56 *χαρίεσσαν* v. 95 *κάλλος* v. 193 *ἠνεμόφωνος* Passovius recipere.

Multo melior est, quamquam non multum primo fronte promittit, „codex 43 Palatinus“ chartaceus, qui saeculo quinto decimo eadem Neograeci cujusdam manu solitis ductibus exaratus inter Theodori Prodromi carmina aliaque varii argumenti scripta*) post Pseudophocylidea, quae *Φωκυλλίδου* (sic!) *πόιησις ὠφέλιμος* inscribuntur, inde a fol. 85ᵃ usque ad fol. 88ᵇ *Μουσαίου γραμματικοῦ τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λέανδρον* continet. Eo praestantiores libros inveniri posse non dubito, inventum iri spero, omnium autem, quotquot Musaei codices adhuc innotuerunt — plures autem etiamnunc in bibliothecarum latebris delitescere videntur —, cum nullus dum ea, qua par est, diligentia collatus sit, novae Musaei recensionis primum fundamentum jecisse mihi videor, si Palatinum nostrum quam accuratissime perlustravero. Id jam agamus!

Ut igitur a minimis rebus ut minime neglegendis ita non tanti, quanti hodie fere solent, aestimandis initium faciamus, primum leges nonnullas a Nonno propositas etiam apud Musaeum valere e codice patet. Ita cum illo contra priorum epicorum usum etiam

*) Vide ea enumerata in libro, qui inscribitur: „Geschichte der Bildung, Beraubung und Vernichtung der alten Heidelbergischen Büchersammlungen — von Friedr. Wilken. Heidelb. 1817.“ p. 276 sq.

ante consonantem constanter *εἰς* non *ἐς* posuit: v. 29 *εἰς πόθον*, v. 110 et 287 *εἰς δύσιν*, v. 176 et 181 *εἰς πατρίδα*, v. 316 *εἰς Βορέην* **P** habet editionibus *ἐς* tenentibus. Ex canone, quem Wernickius ad Tryphiod. p. 154 aperuit, v. 118 *εἷλκε* non *ἕλκε* scripsisse; tum propter metri necessitatem v. 18 *ἕνα ξυνέηκεν* quidem admisisse sed, ubi ea non aderat, v. 11 *πέλεν συνέριθος* v. 14 *μίαν συνάειδε* v. 103 *ὡς συνέηκε* v. 163 *ἑὸν συνέεργε* praetulisse, ideoque v. 108 idem, non *ἑὸν ξυνέηκε* posuisse; deinde v. 44 *πασσυδίῃ* non *πανσυδίῃ* dixisse; denique v. 232 et 280 *ὁμίχλη* non *ὀμίχλη* pronuntiasse itidem ex **P** apparet: cfr. v. 113, ubi spiritum asperum etiam editiones retinuerunt, et v. 238, ubi librarius noster ipse titubavit eidem spiritui primum posito manuque fere exstincto superponens lenem ita, ut littera o spiritum duplicem gerat alterum alteri insidentem. Paullo incertius est, num etiam eam, quam Hermannus jure Nonno vindicavit, legem de primae declinationis dativis tantum aut in -*ησι* aut in -*αις* desinentibus secutus sit necne: consentit cum editionibus **P** in *θυηλαῖς* v. 39, in *στυγεραῖς* v. 190, in *ὥραις* v. 279, in *δίναις* v. 318, in *ὀπωπαῖς* v. 330, in *μερίμναις* v. 331, habet cum Vossiano *ἀμφοτέραις* v. 18 pro editionum lectione *ἀμφοτέρῃς*, sed v. 252 *ἀμφοτέρῃς* et v. 309 *χειμερίῃς* vitiosis formis *ἀμφοτέρῃς* et *χειμερίῃς πνοιῇσιν* (sic!) confirmat et v. 257, ubi volgo *λευγαλέῃς αὔρῃσιν* legitur, egregiam scripturam turpissimumque lapsum commiscuit *λεπταλίῃσ αὔραισιν* (sic!) exhibendo. Mihi quidem ex his non dubium est, quin Musaeus hic quoque legem a Nonno sancitam observaverit.

Contra in versuum clausula a magistri eum severitate descivisse monstrat *γυναιξίν* v. 34 et 136, *βροτοῖσιν* v. 200. in postrema sede collocatum sequentis versus initio consonantem habente. Nec aliter v. 128 *παρθενικῇσιν* editiones habent, quamquam prima succedentis versus vox *θηλείης* est; sed **P** *ν ἐφελκυστικόν* omittit, ut nec Musaeo antiquiorum ea de re normam olim a me in prolegomenis ad Quintum p. XXXVI sq. revocatam nunc a plurimis receptam ignotam fuisse verisimile sit.

Sed jam ex his minutiis emergamus et transeamus ad bonas lectiones jam aliis ex libris enotatas, quae nunc etiam Palatini auctoritate firmatae quin futuro editori recipiendae sint, dubitari nequit. Earum prima v. 47 *οὐδὲ γυνή τις ἔμιμνεν ἀνὰ πτολίεθρα Κυθήρων* pro eo, quod fere edi solet *ἐνὶ πτολίεσσι Κυθήρων*, jam ex margine quorumdam librorum notabatur neglecta ab omnibus. Sed eam horum poëtarum consuetudini accommodatiorem esse demonstrari potest. Tum v. 56 quod **P** praebet *μαρμαρυγὴν χαρίεσσαν ἀπαστράπτουσα προσώπου* jam in antiquioribus editionibus obvium atque Nonni magistri exemplis, ut 30, 255. 33, 24. 40, 414 egregie defensum omnino expelli non debebat prae illo suspecto *χαρίεντος*, quod in sex, si dis placet, codicibus inventum invexit Roeverus contradicente Lennepio, servarunt Heinrichius et Passovius. Contra omnes

adhuc editiones v. 61 occupavit χροιὴν γὰρ μελέων ἐρυθαίνετο, quod nec per se apte dictum est, quoniam alia re quam membrorum colore virgo rubescere non potest, et insuper inconcinnum propter sequens νισσομένης δὲ

καὶ ῥόδα λευκοχίτωνος ὑπὸ σφυρὰ λάμπετο κούρης.

Rectissime **P**, quocum hic quidem Vossianus consentit, praebet nominativum χροιή.

Propter utriusque codicis auctoritatem igitur etiam v. 88 inferendum erit πυριβλήτοισι δαμεὶς ἀδόκητον ὀιστοῖς pro volgari πυριπνεύστοισι, quod per se non minus bonum haud scio an ex v. 41 πυριπνείοντας ὀιστούς irrepserit.

At vero quam male volgo v. 95 legatur

ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολάων
ἕλκος ὀλισθαίνει καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει,

rectissime perspexit Lennepius ex antecedentibus, quae apposuisse satis est:

κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτοιο γυναικὸς
ὀξύτερον μερόπεσσι πέλει πτερόεντος ὀιστοῦ·
ὀφθαλμὸς δ' ὁδός ἐστιν,

unde quis non videt oculari via ipsam pulchritudinem quasi telum in viri pectus descendere? Et κάλλος pro ἕλκος praeter **P** jam praebuerant codd. Vossian. Venet. et Bodlejanus **B**; alterum vero contra Lennepium revocavit Heinrichius assentiente Passovio!

Neminem, res in virginibus amore sollicitatis haud raro observata v. 104 sq.

ἐν ἡσυχίῃ δὲ καὶ αὐτὴ
πολλάκις ἱμερόεσσαν ἑὴν ἀπέκρυψεν ὀπωπὴν

quam parum Herus hujus obsequio luculenter descripto conveniat, perspexisse profecto mirum est: haec enim καὶ αὐτή quid ἐν ἡσυχίῃ fecerit, quasi jam Leandri conamine v. 101 sq. descripto

λοξὰ δ' ὀπιπεύων δολερὰς ἐλέλιξεν ὀπωπάς,
νεύμασιν ἀφθόγγοισι παραπλάζων φρένα κούρης

nondum satis diserte indicasset, Nonniano more luxurians addidit poëta v. 106 sq.

νεύμασι λαθριδίοισιν ὑπαγγελέουσα Λεάνδρῳ
καὶ πάλιν ἀντέκλινεν.

Non igitur sive manibus sive veste abscondidit faciem, sed aperto voltu adolescentuli nutibus respondit. Unice verum esse patet ἐπέκυψεν, quod duo Roeveri codices in margine, **P** vero in ipso textu habet, latens illud etiam in trium codicum corruptela ἐπέκρυψεν. Passovius quidem correptioni Atticae tantummodo infestus ἔκρυψεν ex Hermanni conjectura scripsit!

Levius est, sed tamen ad poëtae nostri usum pertinet quod v. 129 pro vulgato *ἐπεὶ κλύεν* **P** cum Veneto et Bodlejano **B** habet *ὡς ἔκλυεν*, vitiose quidem, sed ita, ut inde quivis collato v. 336 *ὅτ᾽ ἔδρακε* facturus sit *ὅτ᾽ ἔκλυε*, quod ipsum Nonni loco 35, 230

δαιμονίην δὲ γυναῖκες ὅτ᾽ ἔκλυον εὔιον ἠχώ

firmatur. Etiam magistri tantum usu commendatur, quod v. 111 pro volgari *ἀνέφαινε* **P** praebuit *ἀνέτειλε* jam aliunde notum.

Contra emendatio est, non solum mutatio, quam **P** cum duobus aliis Roeveri codicibus v. 145 infert, qui volgo sic legitur:

ἢν δ᾽ ἐθελήσῃς
θεσμὰ θεῆς ἐρόεντα καὶ ὄργια πιστὰ δαῆναι,
ἔστι γάμος καὶ λέκτρα.

Ubi quicunque rei rationem sententiarumque seriem perpenderit, hic quidem profecto de „fido", qui „longo tempore duret, amore", decantatissimo illo nostri saeculi *θελκτηρίῳ*, quem scilicet „vagis libidinibus oppositum" invenire sibi visi sunt editores, sermonem nullo modo esse posse facile intellexerit. Neque id novissimos interpretes latuit Passovium et Torneium, quorum ille *ὄργια πιστά* „trauliche Weihe der Göttin", hic „der Göttin wahre Verehrung" reddidit, haud male quamquam diverse uterque, si sensum spectamus, sed quod in verbis inesse nequeat. Quidni autem, quod jam ex duobus codicibus adnotaverat Roeverus, *ὄργια κεδνὰ δαῆναι* receperunt? Castae virgini amorem tamquam turpem pudicitiae eversorem perhorrescenti Veneris sacra ut veneranda commendat.

Nec ea lectio, quam cum aliis libris v. 193 **P** habet, quin vera sit, dubitari potest:

αἰεὶ δ᾽ ἀνὰ νύκτα καὶ ἠῶ
ἐξ ἁλὸς ἠνεμόφωνος ἐπιβρέμει οὔασιν ἠχή,

quam sane jam Lennepius receperat, sed Passovius Heinrichio obsecutus iterum deseruit prae altera *ἠνεμόεντος*, quae duplicem offensionem habet et in masculina adjectivi forma contra horum quidem poëtarum usum cum feminino substantivo juncta et in epitheto non ei, cui necessarium est, voci adposito.

Hic quidem codicum auctoritas certe ambigua erat; contra quod v. 194 post Papium et Voëtium *ὑπὸ φάρεϊ κλέπτε παρειήν* recentiores intulerunt omnes alienum ab his poëtis propter correptionem litterarum *κλ* Atticam, in nullo libro manuscripto inveniri videtur. Certe in **P** quoque inest olim volgatum *κρύπτε παρειήν*, quod unice verum.

Etiam v. 206 recte cum aliis libris post antecedentem versum membrorum aequabilitatem Nonnicae scholae consuetam tuetur **P**:

οὐ τρομέω βαρὺ χεῖμα (sic!) *τεὴν μετανεύμενος εὐνήν,*
οὐ βρόμον ἠχήεντα περιπτώσσοιμι θαλάσσης,

ubi deteriores βαρυγδούποιο epitheton otiosum pro graviter posito verbo ex v. 270 invasit.

Huc usque nihil sane ex **P** attulimus, quod non ex aliis jam libris prolatum fuisset. Sed major etiam verarum scripturarum numerus est, quas omnium, quotquot adhuc inspecti sunt, codicum solus **P** exhibere videtur. Consulto cautius nostrum codicem praedicavi de inspectis, non de collatis codicibus locutus, nec de unica ejus praestantia tamquam extra omnem dubitationem posita gloriatus. Ingenue enim fateor, caeteri si eadem diligentia collati fuerint meliores libri, sive omnes sive plerasque lectiones a nobis e **P** productas in his quoque inventum iri mihi persuasum esse. Manebit tamen etiam tum nostro codici sua prioritatis, quam barbare vocamus, laus vel in classicis his studiis studiosissime quaesita atque haud raro gravissimo cum furore vindicata, nec video, quidni etiam nostro codici contra ignotos etiamnunc bonitatis suae aemulos utendum sit illo Horatiano:

„Paullum sepultae distat inertiae
celata virtus“!

Age igitur ejus ipsius virtutem revelemus, quae plerumque ita sese commendat ipsa atque „intaminatis fulget honoribus“, ut nostris praeconiis longisque orationis ambagibus minime egere videatur.

Ita statim v. 58 quod in omnibus editionibus legitur

ἄκρα δὲ χιονέων φοινίσσετο κύκλα παρειῶν

a severa horum poëtarum norma, qui primae declinationis genetivum pluralem semper in -άων nunquam in -ῶν sive -έων exire voluerint, abhorrere verissime observavit Wernick. ad Tryphiod. p. 81 sq. Itaque hic cum e duobus codicibus χιονέης enotaretur, jure ille etiam in fine παρειῆς corrigendum pronuntiavit. Atqui utrumque **P** praebet.

Vs. 67 sine varietate et dubitatione omnes scribunt:

ὣς ἡ μὲν περὶ πολλὸν ἀριστεύσασα γυναικῶν
Κύπριδος ἀρήτειρα νέη διεφαίνετο Κύπρις.

Verum quam absonum h. l. sit aoristi participium, quis non videt? **P** rectissime ἀριστεύουσα, quod jam dudum conjectura reponi debebat.

Nec v. 151 quisquam attrectavit, ubi cum volgo traditum esset:

ὣς θρασὺν Ἡρακλῆα θοὸς χρυσόρραπις Ἑρμῆς
θητεύειν ἐκόμιζεν Ἰαρδανίην ποτὶ νύμφην,

tamen notum erat apud Tzetzam in Chiliad. II, 445, ubi v. 148—152 ad verbum exscripti sunt, in codd. fere legi ἐκόμισσεν Ἰαρδανίῃ ποτὲ νύμφῃ. Et ita etiam **P**, nisi quod solito errore ἐκόμισεν habit. Utrumque verum esse ex versu et antecedente

τόν σοι Ἔρως ἤγρευσεν ἑοῖς βελέεσσι κιχήσας

et sequente

σοὶ δέ με Κύπρις ἔπεμψε καὶ οὐ σοφὸς ἤγαγεν Ἑρμῆς

clarissime apparet: et cfr. v. 176 τίς σ' ἐκόμισσεν ἐμὴν εἰς πατρίδα γαῖαν. Sed in posteriore quidem versu me primum ex **P** ἔπεμψε restituisse pro adhuc volgato ἔπεμπε paene oblitus sum adnotare.

Membra narrationis inde a v. 160 sq. virginem amatoris blanditiis sensim cedentem egregie depingentis non satis concinne inter se quadrare jam olim intellexeram:

παρθενικὴ δ' ἄφθογγος ἐπὶ χθόνα πῆξεν ὀπωπήν,
αἰδοῖ ἐρευθιόωσαν (sic!) ὑποκλέπτουσα παρειήν,
καὶ χθονὸς ἔξεεν ἄκρον ὑπ' ἴχνεσιν, αἰδομένη δὲ
πολλάκις ἀμφ' ὤμοισιν ἑὸν συνέεργε χιτῶνα.
πειθοῦς γὰρ τάδε πάντα προάγγελα, παρθενικῆς δὲ
πειθομένης ποτὶ λέκτρον ὑπόσχεσίς ἐστι σιωπή·
ἤδη καὶ γλυκύπικρον ἐδέξατο κέντρον ἐρώτων,
θέρμετο δὲ κραδίην γλυκερῷ πυρὶ παρθένος Ἡρώ,
κάλλεϊ δ' ἱμερόεντος ἀνεπτοίητο Λεάνδρου.

Nam illud ἤδη καί quid sibi velit post communem sententiam intrusum, nemo facile dixerit; exspectares potius ejusmodi transitionem: ὡς τότε καὶ γλυκύπικρον etc. Cave vero καί cum Ἡρώ jungas nimis remoto, quasi virgo amanti adolescenti opponatur, quod si indicare voluisset poëta, fecisset id solitam formulam καὶ αὐτή cum ipso Herus nomine arctissime jungendo. Itaque justam membrorum rationem restituisse mihi olim videbar hoc modo: πειθοῦς μὲν τάδε πάντα προάγγελα, παρθενικῆς δὲ — σιωπή· ἤδη γὰρ γλυκύπικρον etc., cum in **P** v. 166 pro καί simpliciter scriptum inveni δέ. Hoc vero Musaei manu profectum esse intellexi ex eo, quod ille suas de amoris vi et natura sententias, quibus in codicis nostri margine semper γνώμη illud allitum est complicata abbreviatione expressum, constanter causali particula inferre solet: vid. v. 37. 51. 92. 183. 198.

V. 186 quod apud omnes legimus:

εἰπὲ δέ, μὴ κρύψῃς τεὸν οὔνομα καὶ σέο πάτρην·
οὐ γὰρ ἐμόν σε λέληθεν, ἐμοὶ δ' ὄνομα κλυτὸν Ἡρώ·

male habet pronomen personale alterius membri initio cum justo majore vi positum. Atqui multo aptius **P** praebet ἔχω δ' ὄνομα κλυτὸν Ἡρώ, quod etiam inde habet commendationem, quod Musaeus duobus aliis locis, quibus eodem nominis accusativo versus clausulam explevit, aptum eum fecit ex eodem verbo: vid. v. 70 ἔχειν ὁμοδέμνιον Ἡρώ et 81

ἔχων ἐνὶ δώμασιν Ἡρώ. Magna enim cum omnino in epica poesi tum potissimum apud hos poëtas consuetarum formularum est vis et memoria.

Leandreae orationis initio v. 203 sq. duas conjecturas confirmat **P**; id volgo ita exhibetur:

παρθένε, σὸν δι' ἔρωτα καὶ ἄγριον οἶδμα περήσω,
εἰ πυρὶ παφλάζοιτο, καὶ ἄπλοον ἔσσεται ὕδωρ·
οὐ τρομέω βαρὺ χεῦμα τεὴν μετανεύμενος εὐνήν,
οὐ βρόμον ἠχήεντα περιπτώσσοιμι θαλάσσης.

Altero versu membrum καὶ ἄπλοον ἔσσεται ὕδωρ omnes pendere putaverunt et ipsum ab antecedentis membri particula conditionali, quod et propter modorum inconcinnam mutationem et propter sententiae ipsius ineptias ferri nequit: ἄπλοον enim si re vera futurum est ὕδωρ, profecto nec Leander οἶδμα περήσει. Itaque jam ante aliquot annos εὔπλοον margini adscripseram, quod nunc in **P** inveni diphthongo ευ tamen ita per unum calami ductum consociata, ut vix a simplici littera α distingui queat. Sequente versu Graefius in Lennepiani Coluthi a. MDCCCXXV. a Schaefero repetiti appendice χεῖμα conjecerat, quod ipse probabam incertus tamen, an praeferendum esset βαθὺ χεῦμα. At **P** Graefianum inventum firmavit.

Levius est, quod idem v. 229

πλῶε βαθυκρήπιδος ἐπ' εὐρέα πορθμὸν Ἀβύδου,

quod etiam v. 26 legitur, pro volgato δῆμον praebet v. 283 obvio; gravius, quod v. 251 pro singulari πέπλον pluralem offert

ὣς εἰπὼν μελέων ἐρατῶν ἀπεδύσατο πέπλα

hic quidem ex Ulixis Homerici imitatione ε 372 εἵματα δ' ἐξαπέδυνε commendabilem.

Quod v. 275 offert **P**

οὐ ζυγίην Ἥρην τις ἐπευφήμησεν ἀείδων

pro volgato ἀοιδός, non solum melius nuptialibus moribus convenire videtur, sed etiam consimili loco v. 48

οὐ Λιβάνου θυόεντος ἐνὶ πτερύγεσσι χορεύων

firmatur. Eo qui sequitur versu cum etiam **P** imperfectum tueatur

ού δαΐδων ἤστραπτε σέλας θαλαμηπόλον εὐνῇ (sic!),

quamquam statim metri necessitas iterum aoristum postulat in

οὐδὲ πολυσκάρθμῳ τις ἐπεσκίρτησε χορείῃ,

etiam v. 278 **P** ex ipsa Musaei manu servasse videtur imperfectum ἄειδε pro volgari aoristo ἄεισε. Idem tempus etiam v. 319

πολλάκι μὲν λιτάνευσε θαλασσαίην Ἀφροδίτην

imperfecto cedere debet non solum propter **P** aliorumque codicum auctoritatem, sed etiam propter Nonni usum jam a Lennepio sed frustra advocatum.

Leviora haec sunt, sed restant quinque egregiae emendationes ex **P** petendae. In v. 291, qualis ubique legitur

οὐδ' ἐπὶ δηρὸν
ἀλλήλων ἀπόναντο πολυπλάγκτων ὑμεναίων

jam olim haesi. Quomodo enim duplicem genetivum explices? Itaque facillima conjectura πολυπλάγκτων θ' ὑμεναίων locum sanasse mihi videbar. Hic videre licet, quam saepe facillimae non sint certissimae conjecturae. **P** pro ἀλλήλων scriptum habet ἀγρύπνων, quod quin verum sit eodem quo v. 12 et 225 ἀκοιμήτων dixerat sensu, alterum autem intrusum ex ultimo versu

ἀλλήλων δ' ἀπόναντο καὶ ἐν πυμάτῳ περ ὀλέθρῳ

quis dubitaverit?

Nec minus aut certum aut bonum est, quod **P** v. 300 praebet:

καρτερόθυμε Λέανδρε, διακτορίη δέ σε λύχνου
ἠθάδα σημαίνουσα φαεσφορίην ὑμεναίων
μαινομένης ὤτρυνεν ἀφειδήσαντα θαλάσσης,

ubi volgo πύργου legitur. Vide modo v. 6

λύχνον ἀπαγγέλλοντα διακτορίην Ἀφροδίτης

et cfr. v. 254

λαμπομένου δ' ἔσπευδεν ἀεὶ κατεναντία λύχνου.

V. 316 jam dudum pro tradito ἀφέηκεν correxeram Νότος εἰς Βορέην μεγάλας ἐφέηκεν ἀπειλάς, nunc hoc ipsum etiam in **P** inveni.

Defendi aegre potest quod volgo v. 325

καὶ σθένος ἦν ἀδόνητον ἀκοιμήτων παλαμάων

legitur. Nam ἀδόνητον σθένος cum non esse possit nisi robur ad omnia impedimenta invictum nec ἀκοίμητοι παλάμαι aliae manus nisi indefessae quae nullis laboribus fatigari possint, patet hunc ipsum sensum alienissimum esse ab hoc loco, ubi et antecedentibus et sequentibus Leandri deficientis interitus accuratissime enarratur. Suo igitur jure jam olim Graefius: „necessarium ἀνόνητον; alterum contrarium est sententiae.“ Sed nec hoc sufficit: accedere ei debere id quod **P** praebet ἀκινήτων παλαμάων vel ex antecedentibus ποδῶν δέ οἱ ὤκλασεν ὁρμή patet.

Pari sagacitate idem Graefius, qua erat Nonni ejusque sectatorum peritia, v. 334 verum invenit, ubi volgo traditur:

εἴ που ἐσαθρήσειεν ἀλώμενον ὃν παρακοίτην.

Adscripsit ille: „F. ἀλωόμενον παρακοίτην. Certe ὅς pro ἑός rarum est in his poëtis.“ Atqui hoc ipsum in **P** legitur!

Nonnullos locos addo, quibus Palatini scriptura facili negotio mutata inferenda est. Ita jam dudum intellexeram v. 13

πρὶν χαλεπὸν πνοιῇσιν ἀήμεναι ἐχθρὸν ἀήτην

contra constantem cum aliorum tum epicorum poëtarum consuetudinem alterum substantivum duobus epithetis onerari alterum omni epitheto destitui. Jam dudum igitur emendabam χαλεπαῖς πνοιῇσιν, antequam in **P** certe χαλεπῇσι πνοιῇσιν legi cognossem.

V. 53 pro volgato

οὐ τόσον ἀθανάτων ἀγέμεν σπεύδουσι θυηλάς

jam dudum Wernick. ad Tryphiod. p. 373 propter caesuram trochaicam his poëtis familiarissimam — quam quibus machinis ubique quaesiverit Quintus, in prolegg. p. XXXII sq. demonstravi — ex Vossiano aliisque quatuor codicibus ἀθανάτοισιν ἄγειν praetulerat. Partem veri vitiis mixtam affert **P** hoc modo:

οὐ τόσον ἀθανάτων ἄγειν σπεύδουσιν ἑορτάσ (sic).

Versum 174 hypermetrum inferendo ποτέ exhibet **P**:

ξεῖνε, τεοῖς ἐπέεσσι τάχ' ἄν ποτε καὶ πέτρον ὀρίναις,

unde suspiceris Musaeum fortasse hic quidem dactylum ἄν ποτε spondeo ἂν καί praetulisse. Sed de ea re amplius quaerendum.

V. 257 ex Palatini corruptela restituendum esse

λεπταλέαις αὔρῃσιν, ὅθεν πνεύσειεν ἀήτης,
φάρεϊ πολλάκι λύχνον ἐπέσκεπεν

jam supra p. VIII. indicavi. Hoc volgari scripturae λευγαλέῃς αὔρῃσιν multum praestare facile perspicitur: neque enim de mortifera procella, sed de tenui venti aura semper maris superficiem leviter agitante sermo est.

V. 272 ὣς ἡ μὲν ταῦτ' εἶπεν horum poëtarum usui contrarium scribendumque esse τάδ' ἔειπεν intellexit Wernick. ad Tryphiod. p. 39. Codd. Vaticanus et Venetus habere dicuntur τὰ δέ (sic!), **P** certe alteram veri partem habet ἔειπεν.

Nec vexatissimum locum v. 297 volgo sic scriptum

ἤδη νῆα μέλαιναν ἀπέκλασε διχθάδι χέρσῳ

prorsus destituit **P** cum Regio (i. e. uno ex Parisiensibus) praebens ἐπέκλυσε, unde ἐφέλκυσε jam Dorvillio, qui ἀνέλκυσε proposuit, inventum scribendum esse quis non videt? Alii ἀπώκισε, ἀπέκλεσε (sic!), ἀπήλασε tentarunt aliud alio pejus.

Vides igitur bonam codicis nostri indolem etiam in eo cerni, quod adeo erroribus suis interdum veritatis viam monstrare deprehenditur. Licet hoc amplius persequi in duobus singularium corruptelarum generibus, in lacunis et transpositionibus.

A lacunis initium facio. Earum duplex causa est, altera in codicis exteriore habitu, altera in scribendi ratione librariique errore posita. Charta, qua codex constat, crassa quidem est, sed mollis fragilis fibrosa, ipse liber et multo usu detritus et bibliopegae manu non nimis cauta colligatus. Hinc factum, ut non solum singulae litterae syllabaeque finales evanuerint fortuito excerptae atque recentiore interdum schedula obtectae (ut *ἑοῦσ-* v. 31, *-ξίν* 34, *ἴδες* (sive potius, ut ex relicto ' videre licet, *εἴδες*) et *-ούρην* 86, *-ώτων* 90, *κάλλος* et *γυναικὸς* 92, *-ξει* (nam ita eum habuisse primae litterae superior uncus forte relictus demonstrat) 198, *-οῖσιν* 200, *-ργον* 210, *-χνον* 212, *-μάξης* 214, *-δωρ* 313, *-ης* 328), sed adeo toti versus aut in summo aut in imo duarum columnarum margine iuxta positi hic illic a bibliopega cultello folia exaequante devastati sint. Ita ea labes primum versus 91 et 92 in imo fol. 85[b] margine juxta positos invasit, ut ex illo nil nisi *-ὸς -ῆ* (pro *ῇ*), ex hoc tantum *γὰρ περίπατον* (sic!) *ἀμωμήτοι-* aegre dignosci queat, tum v. 215 et 216 in summo fol. 87[a] margine juxta positos, quorum illius superius dimidium cum ultimis verbis *ὅρμον ἱκοίμην*, hic vero totus periit, postremo v. 271 et 272 fol. 87[b], quorum ille totus, hujus superior pars dimidia eandem sortem tulit.

Verum etiam librarius haud raro oscitanter non solum verba mutilavit, ut v. 101 *ὀπεύων*, 155 *χωομένης Ἀφροδίτης* omisso etiam *δ'*, 167 *θέρετο*, 179 *δύναμαι*, 258 *ἔσκεπεν*, et singulas voces omisit, ut *πεφυκέναι* v. 64, *δὲ* 170, *πόθου* 196, *τὸ* 243, *ἃ* 268, *ἐπὶ* ante *χρόνον* 290, *οἱ* scripto *ἀλλ' οὔτις* 322, *δὲ* 335, sed etiam totos versus praetermisit: ita postquam primum a v. 112 — *ἐγγύθι κούρης* usque ad v. 118 *θαρσαλέως* etc. fugitivo oculo transsiluisset, animadverso lapsu v. 115 et 116 quidem inter ipsos versus 111 sq. et 118 sq. atque v. 117 ad exteriorem marginem minoribus litteris allevit, sed v. 113 et 114 prorsus omisit, sive repetita neglegentia sive consulto, quia spatium deesse videbatur. Causa lapsus aperta est: idem *κούρης* vocabulum et v. 112 et v. 117 in clausula positum. Versuum autem trajectio, de qua statim videbimus, effecisse videtur, ut prorsus omitteret v. 324. Semel ex dimidia priore unius versus parte in posteriorem alterius devenit v. 138 sq., pro quibus unum tantum hunc conflavit:

ὄλβιος ὅς σ' ἐφύτευσε μακαρτάτη. ἀλλὰ λιτάων.

Conspicua est ea neglegentia etiam in versuum trajectionibus, quas bis admisit ineptissimas, primum v. 39—41, qui hoc ordine leguntur: 41 *ἀλλ' οὐδ' ὧς* —, 39 *πολλάκι* — 40 *μητρὶ* —; deinde v. 318—329, qui omisso, uti jam dixi, v. 324 hoc modo disjecti

sunt: 321—323 *'Ατθίδος — ὁρμῇ*, 325—327 *καὶ — ἅλμης*, 318—320 *αἰνοπαθής δε* (sic!) — *θαλάσσης*, 328 sq.

καὶ δὴ λύχνον ἄπιστον ἀπέσβεσε πικρὸς ἀήτης
καὶ ψυχὴν καὶ ἔρωτα πολυτλήτοιο Λεάνδρου.

Hic vero jam ad eum locum pervenimus, quo codex noster summum nobis beneficium praestitit. In volgatis enim libris jam ita pergitur:

εἰσέτι δ' ἰθύνοντος ἐπ' ἀγρύπνοισιν ὀπωπαῖς
ἵστατο κυμαίνουσα πολυκλαύτοισι μερίμναις,

ubi cum illud *ἰθύνοντος* sensu careret, mature correctum est quibusdam codicibus adsentientibus in *δηθύνοντος*, quod quin verum sit, dubitari sane non potest, sed admissum asyndeto locum dat prorsus intolerabili. Itaque recentiores omnes e sola conjectura *ἣ δ' ἔτι δηθύνοντος* scripserunt obtegentes non sanantes volneris hiatum. Etenim hic quosdam versus intercidisse et Herus nomen narrationis ad ipsam revertentis initio omissum et nimis abruptum illud participium *δηθύνοντος* docere poterat. Quid vero **P**? Is in fol. 87[b] imo et fol. 88[a] summo hos praebet sane nota jam ratione mutilatos versus accuratissime hic descriptos:

νείκεσσί δ' ἀγριόθυμον ἐπεσβολίησιν ἀήτ
ἤδη γὰρ φθιμένοιο μορ θεσπισ λεάνδρου
εἰσέτι δηθμέοντος ἐπαγρύπνοισιν ὀπωπαῖς
ἵστατο κυμαίνουσα πολυκλαύστοισι μερίμναις.

Versus a Musaeo ipso profectos facillimeque emendandos nec tamen ipsos totam lacunam explere sed majoris etiam jacturae indicium continere nemo negaverit. Patet collatis v. 256 sqq. post v. 329, quo de Leandro intereunte narratio concludebatur, jam ad Herus sortem hoc fere modo transiisse poëtam:

Ἡρὼ δ' ἠλιβάτοιο φαεσφόρος ὑψόθι πύργου
πάντοθεν ἐγρομένῃσιν ἐπέσκεπε φᾶρος ἀέλλαις
ἀγγελίην λύχνοιο μάτην σπεύδουσα φυλάσσειν,
νείκεσε δ' ἀγριόθυμον ἐπεσβολίῃσιν ἀήτην·
ἤδη γὰρ φθιμένοιο μόρον θέσπισσε Λεάνδρου
εἰσέτι δηθύνοντος· ἐπ' ἀγρύπνοισι δ' ὀπωπαῖς
ἵστατο κυμαίνουσα πολυκλαύτοισι μερίμναις.

Hoc modo postquam codicis nostri ope mancum locum suppleveram, duos illos versus jam aliis ex codicibus prolatos sed ab editoribus incredibiliter neglectos esse cognovi; en Heinrichii ad v. 329 adnotationem: „Hunc vers. in Codd. Vatic. et Ven. excipiunt duo hunc in modum:

Νείκεσε δ' ἀγριόθυμος ἐπεσβολίῃσιν ἀήτης.
Ἤδη γὰρ φθιμένοιο μόρον θέσπισσε λεάνδρου.

In quos praeclaram Heynii observationem adiiciam: Nullo modo hic sensus esse potest vss. insertorum, qui omnino non sunt inficetiores multis aliis. Locum habent post v. 332 et agunt de puella: illa objurgavit ventum: adeoque *ἀήτην* scriptum fuit et forte etiam *ἀγριόθυμον.*" Ita quidem Heinrichius, cujus editio a. MDCCXCIII. in lucem emissa cum Passovio tum caeteris fundamento fuit. Sed quid censes de mira horum omnium neglegentia?

Nos vero quoniam in nostro codice vidimus et lacunis et transpositionibus aperte peccatum esse, aliis quoque in locis hoc carmen ejusmodi erroribus corruptum esse haud temere jam conjicere poterimus. Ita non dubito, quin enumeratis v. 44—46. 48—50 regionibus et vicinis et remotioribus, unde incolae Sestum ad Veneris festum visendum confluxerint, tum demum posito v. 47 poëta expositionem concluserit ita, ut in fine unum insuper alterumve versum addiderit juventutis amatoriae studia accuratius describentem:

47 *οὐδὲ γυνή τις ἔμιμνεν ἀνὰ πτολίεθρα Κυθήρων,*
51 *οὐδέ τις ἠιθέων φιλοπάρθενος· ἦ γὰρ ἐκεῖνοι*
αἰὲν ὁμαρτήσαντες, ὅπῃ φάτις ἐστὶν ἑορτῆς,
οὐ τόσον ἀθανάτοισιν ἄγειν σπεύδουσι θυηλάς,
ὅσσον ἀγειρομένων διὰ κάλλεα παρθενικάων —,

ubi vides non solum grammatica sed etiam rhetorica ratione oppositum illi *ἀθανάτοισιν ἄγειν σπεύδουσι θυηλάς* membrum requiri, ut supra *γυνή τις* atque *τις ἠιθέων φιλοπαρθένος* juxta collocari debebant.

Tum omni sensu caret, quod hodie Leander v. 215 dicit:

καί μιν ὀπιπεύων, οὐκ ὀψὲ δύοντα (sic!) *Βοώτην,*
οὐ θρασὺν Ὠρίωνα καὶ ἄβροχον ὁλκὸν Ἀμάξης
πατρίδος ἀντιπόροιο ποτὶ γλυκὺν ὅρμον ἱκοίμην,

Collato v. 233 apparet duo hemistichia periisse hujus fere sententiae:

πατρίδος ἀντιπόροιο λιπὼν ἁλιηχέα πορθμὸν
ῥεῖα τεοῦ πύργοιο ποτὶ γλυκὺν ὅρμον ἱκοίμην.

Etiam post v. 84 versum excidisse facile supplendum et asyndeton hodie ibi obvium et sententiarum ratio demonstrat:

τοῖα μὲν ἠιθέων τις ἐφώνεεν ἄλλοθεν ἄλλος·
* * * * * *
ἕλκος ὑποκλέπτων ἐπεμήνατο κάλλεϊ κούρης.

Nec v. 285 cum sequente cohaeret:

Ἡρὼ δ' ἑλκεσίπεπλος ἑοὺς λήθουσα τοκῆας
παρθένος ἠματίη, νυχίη γυνή.

Immo etiam apud quemvis alium desideraretur verbum finitum, in hujusmodi vero poëta etiam desideratur clandestinorum amorum accuratior descriptio Leandri ardori v. 281—284 explicato opposita.

An aliis quoque locis, ut v. 246 post ἀλλὰ θαλάσσης | ἔστιν ὕδωρ, — certe v. 247 cum Graefio ἅζεο legendum est —, post v. 296 τυπτομένης δὲ et fortasse etc. etiam alibi aliquid exciderit, amplius quaerendum. Sed transpositiones insuper duas apertissimas mihi detexisse videor, unam versus 66

ἀτρεκέως ἱέρειαν ἐπάξιον εὕρατο Κύπρις,

qui ut inconcinno asyndeto male formae, qua Hero excelluerit, descriptioni adhaeret, ita egregie convenit adolescentuli eam extollentis orationi v. 74 sq:

καὶ Σπάρτης ἐπέβην, Λακεδαίμονος ἔδρακον ἄστυ,
ἧχι μόθον καὶ ἄεθλον ἀκούομεν ἀγλαϊάων·
τοίην δ' οὔποτ' ὄπωπα νέην κεδνήν θ' ἀπαλήν τε.
66 ἀτρεκέως ἱέρειαν ἐπάξιον εὕρατο Κύπρις,
77 καὶ τάχα Κύπρις ἔχει Χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων.

Ubi vides hodie male illud καὶ τάχα etc. versui τοίην δ' οὔποτ' ὄπωπα — sine junctura succedere.

Tum post v. 280 in omnibus codd. versus legitur ab editoribus certatim damnatus:

καὶ γάμος ἦν ἀπάνευθεν ἀειδομένων ὑμεναίων,

quem ut „temere ejectum revocandum“ censuit unus Graefius, scilicet, quam nullum habeat in Nonno ejusque asseclis fundamentum interpolationum indagatio hodie tantis ardoribus agitata, unus optime gnarus. Consentio, sed sane eo loco post singulas nuptiarum caerimonias v. 275—280 enumeratas poni eo minus poterat, quoniam generalis nuptiarum mentio similibus verbis concepta jam supra v. 274 legebatur:

ἦν γάμος, ἀλλ' ἀχόρευτος· ἔην λέχος, ἀλλ' ἄτερ ὕμνων.

Quae ipsa similitudo satis docet ante hunc ipsum versum etiam illum alterum his verbis olim lectum fuisse:

ἦν γάμος, ἀλλ' ἀπάνευθεν ἀειδομένων ὑμεναίων,

cui adjecta epanalepsis singulorum enumerationem introducens ἦν γάμος, ἀλλ' ἀχόρευτος neminem Nonniani acuminis peritum offendet.

Sed jam paene inscius in alteram hujus libelli partem deveni, qua aliquot variarum lectionum spicilegium Vestro judicio proponerem brevissime tantum indicatarum ea mente,

ut de hac vel illa conjectura mecum expostulare si quis in sectione critica aliis quaestionibus deficientibus operae pretium putavisset, sententiae meae argumenta sermone explicarem. In hac igitur libelli parte antequam amplius progrediar ab ipso Musaeo initium facturus, ne vafri causidici more codicis nostri bona expromendo mala occultando justo melius de ejus indole judicium propinavisse videar, jam quascumque nondum ex eo attuli scripturas adnotare placet textui Passoviano collatas. In quibus quamquam nihil, quod frugi sit, amplius inveniri praefandum est, hoc unum tamen ex multis ejus erroribus vitiisque perspicitur eum non a docto nasutove librario sed a simplice non nimis diligente scriba exaratum esse.

Quasdam minutias breviter indicare satis est. Ita constanter *ἰῶτα* subscribendum omittitur; ut in titulo ita etiam v. 70 et 81 *Ἡρῶ* non *Ἡρώ* et v. 98 *αἰδῶ* non *αἰδώ* scribitur; particula *δέ* interdum quasi enclitica accentu privatur.

De caeteris jam indicem subjicio:

1 *ἐπὶ μάρτυρα*. 12 *τε φύλαξεν*. 19 *φ λ έ ξ α ς*] *φυλλάξας*. 23 *ἴκελοι — περάσαις*. 28 *πόθϊ*. 33 *ἀλλ' ἤ*. 38 *ἰλασσομένη*. 40 *φλογερὰν τρομέουσ' ἀφροδίτην*. 41 *πυρὶ πνέοντας* (*ἐ* manu secunda in *εἰ* correcto). 42 *Κύπρϊδϊ, ἢ*. 45 *ναιετάεσκον ἀλιτρεφέων σφηρὰ*. 46 *ἀφαιμονίης*. 47 *Κυθείρων*. 49 *ἑορτή*. 52 *ἁμαρτήσαντες*. 53 *σπεύδουσιν ἑορτὰσ*. 54 *ἀγειρόμενοι*. 56 *ἐπαστράπτουσα*. 59 *τ ά χ α*] $\overset{\overset{\alpha}{\tau}}{\text{ταῦ}}$ (sic!). 65 *ὀφθαλμ*^{οῦ}. 67 *πολλῶν*. 71 *ἦδ' ἄρα καπὶ θέμεθλον*. 76 *οὔπω — νεήνιδα αἰπήν θ' ἀπαλήν τε*. 86 *ἀκλε*^{ῆ}. 87 *κατατρέχειν*. 89 *περικαλλέω*. 97 *κραδίη* (sic!). 100 *ποσὶν*. 104 *ἡ σ υ χ ί ῃ*] *ἰσχύϊ*. 106 *ἐπαγγελέουσα*. 107 *ὃ δ'*] *ὃσ*. 108 *ὅτι*. 115 *ἐστενάχισεν — σιωπὴ*. 119 *ἐπικάθια*. 120 *ἐφάπτετο*. 121 *ἀνενήκατο*. 122 *ἀπειλέουσα*. 124 *ἀπόλιπε*. 126 *θεᾶς* (sed 55 *θεῆς*). 131 *ἀ π ε ι λ ε ί ω σ ι*] *ἐπεχθαίρουσι*. 133 *κύσσας* recte. 134 *πόθω — οἴστρου*. 136 *ἐπιχθονίων* (sed in fine *γυναιξῖν*). 142 *μυστηπόλευε*. 143 *ἀποδράσειν ἀφροδίτην*. 144 *δὲ θελήσῃς*. 145 *δαήμεναι*, sed *ή* manu secunda in *ῆ* mutatum et *με* linea transfixum. 148 *οἰκέτην*, quod haud scio an glossa sit vocis *ἐ π έ τ η ν*, quam pro volgato *ἱκέτην* verissime restituit Mauricius Haupt. Similiter glossa invasit v. 185. 153 *ο ὔ σ ε*] *οὖσα*. 154 *μελανίωνος*. 159 *παραπλάξας*. 161 *ἐρυθρόωσαν*, (scribendum fuit *ἐ ρ ε υ θ ι ό ωσαν*) *ὑποκλέπουσα*. 162 *ἴχνεσσιν*. 168 *κάλλει*. 169 *ἔχε*. 172 *ἐνενήκατο*. 173 *ὑποστάζουσα*. 175 *δίδαξε*. 176 *ἐκόμισεν*. 177 *δ ὲ*] *γὰρ*. — *ἐφθέγξω*. 179 *πελᾶσαι*. 182 *δύνασθαι*. 184 *τελεῖ*. 185 *τεὸν τοὔνομα τεήν τε πάτρην*. 201 *τ ό τ ε*] *τόπω*. 203 *ο ἶ δ μ α*] *κῦμα*. 204 *ἕπεται*. 213 *οὐκ ὄψομαι δύντα* ut caeteri. 218 *φαεσφόρου*. 219 *εἰ ἐτεόνδε θέλεις*. 223 *φυλάττειν*. 224 *φάος*. 228 *βαλὼν*. 235 *φαεινομένων* ut caeteri. 236 *μαρτύρϊην*. 237 *τ ε*] *δὲ*. 241 *λύχνω δ ὲ καιομένω*. 244 *προσλέλεκτο*. 245 *ἀμείλικτος*. 254 *αἰεὶ*. 255 *ναῦς*. 256 *Ἡρώ — φαεσφόροις*. 261 *ν υ μ φ ί ο ν*] *νοσφίον*. 263 *παρθενῶνος*.

270 ὀδμή δ'. 275 Ἥρην] ἱρήν. 276 ἔστραπτε. 277 ἐπευφήμησε ex v. 275 repetitum. 279 τελεσσεγάμοισιν. 287 καθελκέμεν, quod cave probes: cfr. v. 231. 290 δαρὸν. 291 ἀπώναντο. 292 ἐλήλυθε. 293 πολυστροφάλαγγας. 294 βένθεά — ὑγρὰ θέμεθλα cum caeteris libris recte, quod male attrectaverunt. 298 ἄπϋστον. 299 κατήρυκε. 303 ὤφελε — Ἡρώ] ὤρη. 309 ἀκοντίζοντας ἀήτας. 311 Λέανδρος. 314 μίσγεται, sed αι manu secunda mutatum in ο. 317 ἐρισμαράγδοιο. 318 αἰνοπαθὴς δε. 319 θαλασσίην. 320 ποσειδάονα. 323 πάντοθεν δ'. 325 ἀδύνατον. 326 πολλή δ'. 327 πόντον. 331 πολυκλαύστοισι. 332 ἤλυθεν, quod asyndeton hic quidem defendi potest. 333 πάντοθε — ἐπ'] ἐς. 335 κρηπίδα. 336 ὅτε δ' ἔδρακε. 338 ἀπηλιβάτου. 339 καδ — τέθνηκε σὺν, quod haud scio an praeferendum sit volgato τέθνηκεν ἐπ' ὀλλυμένῳ παρακοίτῃ, quod sane similibus locis defenditur. Sed h. l. non tam de Herus positura super amatoris corpore exspirantis quam de uno eodemque temporis momento, quo ambo amantes simul perierint, sermo esse videtur.

Satis longum vides a scriba nostro peccatorum indicem neglegentiae sane et ignorantiae testem, sed etiam fidei bonis ejus scripturis habendae vadem.

Sed haec satis sunto. Jam in proponendis variis lectionibus pergo. Ac primum quidem in ipso Musaeo v. 125 quod volgo legitur ἄλλην δεῦρο κέλευθον sensu carere nemo non videt. Alius fortasse de lacuna hic quoque cogitaverit; mihi vero poëta ex N 784 et δ 274 scripsisse videtur ἄλλην δεῦρο κέλευσον, quod egregie verbis statim sequentibus commendatur:

ἐμὸν δ' ἀπόλειπε χιτῶνα,
μῆνιν ἐμῶν ἀπόλειπε πολυκτεάνων γενετήρων,

ubi altero versu pro volgato ἀπόειπε repetendum esse ἀπόλειπε jam olim in conjectaneis a. MDCCCXXXVIII. ad Hermannum missis p. 52 collato simillimo Oppiani loco Halieut. III, 514 ψαῦσαι μὲν τρομέει μητρὸς χόλον docui.

Tum v. 159 παραπλάγξας ἐνὶ μύθοις a poëtarum Nonnicorum usu abhorret, ex quo ἔο μύθοις Musaeus quoque posuerat.

Multum vexavit interpretes v. 225

παννυχίδας δ' ἀνύσαντες ἀκοιμήτων ὑμεναίων
ἀλλήλων ἀέκοντες ἐνοσφίσθησαν ἀνάγκῃ,

qui si sanus esset, indicaret breviter, quod cum toto narrationis tenore pugnat, jam tum primum in templo congredientes Veneris gaudiis amantes sese dedisse. Falleretur, si quis futuri participio ἀνύσοντες ponendo poëtae manum restituisse sibi videretur. Quale verbum requiratur, ex v. 221 prodit:

ὣς οἳ μὲν κρυφίοισι γάμοις συνέθεντο μιγῆναι.

Id fuisse videtur ἀνέσαντες ex duobus Homeri locis depromptum: N 657, ubi proprio sensu ipsum participium legitur ἐς δίφρον δ' ἀνέσαντες ἄγον προτὶ Ἴλιον, et Ξ 209, ubi translate in eadem re eo verbo utitur: εἰ κείνω — εἰς εὐνὴν ἀνέσαιμι ὁμωθῆναι φιλότητι.

V. 235 sq. hoc modo scriptos a Musaeo arbitror:

ἀγγελίην ἀνέμιμνε πολυπλάγκτων ὑμεναίων,
μαρτυρίην λύχνοιο φαεινομένοιο δοκεύων.

Volgo priore versu φαεινομένων legitur a Passovio in φαεινομένην mutatum, altero πολυκλαύστοιο, quod hic quidem non quadrat. Nostrum et v. 291, unde prioris versus clausulam desumpsimus, et v. 211 λύχνον — ἀνάφαινε atque 239 λύχνον ἔφαινεν commendatur.

V. 311 nec quod volgo legitur δὴ τότε Λείανδρός περ nec quod Passovius ex Veneto intulit δὴ τότε καὶ Λείανδρος ferri potest. In **P** dubiam particulam omissam vidimus: quippe initio excidit, scripseratque Musaeus καὶ τότε δὴ Λείανδρος.

Sed jam cum Musaeo etiam hanc disputandi formam relinquamus caeterasque, quas addituri sumus, varias lectiones tantummodo simpliciter proponamus quasi theses sectioni criticae posituri.

Ab Jove principium igitur faciamus, ab Homero non vero quidem sed personato illo ejusque sodalibus, quorum carmina hodie in codicibus leguntur vasto illo confusoque unius Apollinei Hymni corpore comprehensa. In iis discernendis post egregios cum aliorum tum maxime Schneidewini et Lehrsii labores timidior fuit nuperus editor. Videatis, num mihi illorum virorum vestigia ingresso res melius cesserit. Continentur ea mole primum breviora tria prooemia:

unum εἰς Ἀπόλλωνα Ἕκατον v. 1—13, ubi v. 8 τόξα κατεκρέμασε ex ϑ 67. 105 et hymn. Hom. XXVII, 16 certissime, κίονα μακρὸν ἰοῦσα collatis ϑ 66. 473 probabiliter legendum est;

alterum εἰς Ἀπόλλωνα Κιϑαρῳδόν v. 182—206 ab initio paucis versibus mutilatum;

tertium in Latonam v. 14—18;

tum longiores duos hymnos, unum εἰς Ἀπόλλωνα Δήλιον, alterum εἰς Ἀπόλλωνα Πύϑικον, quorum commissurae miro modo conflatae et commixtae sunt.

Prioris initium periit, cujus argumentum facile divinari potest. Poëta post solitum illud μνήσομαι οὐδὲ λάϑωμαι etc. seu simile quid hoc fere modo Delii laudem atque beneficium celebrare ingressus est:

179 Ὦ ἄνα, καὶ Λυκίην καὶ Μῃονίην ἐρατεινὴν
καὶ Μίλητον ἔχεις, ἔφαλον πόλιν ἱμερόεσσαν·
αὐτὸς δ' αὖ Δήλοιο περικλύστης μέγ' ἀνάσσεις.
ἣ γὰρ πασάων μούνη ἀνεδέξατο νήσων
μητέρα σήν, Λητὼ Ζηνὸς κυδρὴν παράκοιτιν,
ἡνίκα σ' ὠδίνουσ' ἀνὰ πάσας πλάζετο νήσους
λισσομένη δέξασθ' υἱόν, τὸν ἔμελλε τεκέσθαι,
αἳ δέ οἱ ἠρνήσαντ', ἐπεὶ ἡ δέος εἷλεν ἁπάσας,
30 ὅσσας Κρήτη τ' ἐντὸς ἔχει καὶ δῆμος Ἀθηνέων
34 Θρηικίη τε Σάμος Ἴδης τ' ὄρεα σκιόεντα
31 νήσους, Αἰγίνη ναυσικλειτή τ' Εὔβοια,
36 Ἴμβρος ἐυκτιμένη καὶ Λῆμνος ἀμιχθαλόεσσα
Λέσβος τ' ἠγαθέη, Μάκαρος ἕδος Αἰολίωνος,
καὶ Χίος, ἣ νήσων λιπαρωτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται,
44 Νάξος τ' ἠδὲ Πάρος, Ῥήναιά τε πετρήεσσα·
45 τόσσον ἐπ' ὠδίνουσα Ἑκηβόλον ἵκετο Λητώ,
τάων εἴ τίς οἱ υἱεῖ θέλοι οἰκία θέσθαι.

Jam sequebantur caeteri versus 47—132, tum discerpta et disjecta poëtae membra probabiliter hoc modo colligere et componere licet:

113 ὣς εἰπὼν ἐβίβασκεν ἐπὶ χθονὸς εὐρυοδείης
Φοῖβος ἀκερσεκόμης ἑκατηβόλος· αἳ δ' ἄρα πᾶσαι
θάμβεον ἀθάναται· χρυσῷ δ' ἄρα Δῆλος ἅπασα
139 ἤνθησ', ὡς ὅτε τέ ῥίον οὔρεος ἄνθεσιν ὕλης.
αὐτὸς δ', ἀργυρότοξε ἄναξ, ἑκατηβόλ' Ἄπολλον,
ἄλλοτε μέν τ' ἐπὶ Κύνθου ἐβήσαο παιπαλόεντος,
ἄλλοτε δ' αὖ νηούς τε καὶ ἀνέρας ἠλάσκαζες.
143 πολλοί τοι νηοί τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα
21 ἠμὲν ἀν' ἤπειρον πορτιτρόφον ἠδ' ἀνὰ νήσους·
22=144 πᾶσαι δὲ σκοπιαί τε φίλαι καὶ πρώονες ἄκροι
23=145 ὑψηλῶν ὀρέων ποταμοί θ' ἅλαδε προρέοντες,
24 ἀκταί τ' εἰς ἅλα κεκλιμέναι λιμένες τε θαλάσσης·
32 Αἰγαὶ Πειρεσίαι τε καὶ ἀγχιάλη Πεπάρηθος,
Θρηίκιός τ' Ἀθόως καὶ Πηλίου ἄκρα κάρηνα,
35 Σκῦρος καὶ Φώκαια καὶ Ἀκροκάνης ὄρος αἰπύ,

39 *παιπαλόεις τε Μίμας καὶ Κωρύκου ἄκρα κάρηνα,*
40 *καὶ Κλάρος αἰγλήεσσα καὶ Αἰσαγέης ὄρος αἰπύ,*
καὶ Σάμος ὑδρηλὴ Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα,
Μίλητος τε Κόως τε, πόλις Μερόπων ἀνθρώπων,
καὶ Κνίδος αἰπεινὴ καὶ Κάρπαθος ἠνεμόεσσα·
146 *ἀλλὰ σὺ Δήλῳ, Φοῖβε, μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ.*

Tum caeteri versus 147—178 uno tenore usque ad finem sequebantur. Caeterum in ejusmodi nominum enumerationibus fieri facile potuisse, ut singuli versus recentiore manu adderentur, ut satis constat, ita certis argumentis fere deficientibus, qui primitus adfuerint quique postea irrepserint, demonstratu est difficillimum.

Alter in Pythicum Apollinem hymnus itidem post solitam introductionem hoc habebat initium:

19=207 *πῶς τ' ἄρ σ' ὑμνήσω πάντως εὔυμνον ἐόντα;*
20 *πάντῃ γάρ τοι, Φοῖβε, νόμος βέβληται ἀοιδῆς·*
25 *ἢ ὥς σε πρῶτον Λητὼ τέκε, χάρμα βροτοῖσι,*
κλινθεῖσα πρὸς Κύνθου ὄρος κραναῇ ἐνὶ νήσῳ,
Δήλῳ ἐν ἀμφιρύτῃ; ἑκάτερθε δὲ κῦμα κελαινὸν
ἐξῄει χέρσονδε λιγυπνοίοις ἀνέμοισιν,
ἔνθεν ἀπορνύμενος πᾶσι θνητοῖσιν ἀνάσσεις·
208 *ἠέ σ' ἐνὶ μνηστῆρσιν ἀείδω καὶ φιλότητι,*

tum caeteri sequebantur versus 209—546 usque ad finem.

De singulis sane disputare et dissentire licet. Sed ejusmodi versuum transpositiones diversorumque carminum distinctiones omnino nimis violentas esse si quis putaverit, is profecto nec, quam misere confusa haec sit variarum reliquiarum colluvies, perspexerit, nec, quanta in epicis maxime poëmatis et discernendis et conjungendis accuratae cognitionis constantisque inquisitionis sit ratio et probabilitas, ipse expertus sit. Itaque quod criticae genus aliis in scriptoribus alia prorsus eaque meliore conditione traditis aut piaculum esset aut dementia, idem in illis similibusque fragmentis unice sanum et verum est, ut hic quoque notissimum illud leviter detortum valeat: „duo si patiuntur idem, non est idem!“

Inveniuntur tamen etiam aliis in scriptoribus loci, qui diligentissime pensitatis omnibus simili ratione tractandi sint. Eorum unum idque omnium gravissimum apertissimumque exemplum hic attulisse juvat celeberrimum ex Aristophane locum, quo ille in Ran. v. 1420—1466. Aeschylum atque Euripidem de rei publicae conditione judicantes fecit. Qui locus jam ab Alexandrinis criticis attrectatus quantas recentiorum dubitationes conjecturas-

que excitaverit, longum est persequi; mihi quidem tot egregiorum virorum laboribus in usum vocatis jam res eo deducta videtur, ut ea probabilitate, ad quam in ejusmodi quaestionibu omnino evadi potest, omnes difficultates disjici possint. Ranarum fabulam scenae commissam esse scimus: cum primum Lenaeis Ol. 93, 3 ederetur, inde a v. 1417 haec pronuntiabantur:

ΔΙΟΝ. εὐδαιμονοίης. φέρε, πύθεσθέ μου ταδί·
ἐγὼ κατῆλθον ἐπὶ ποιητήν. *ΕΥΡΙΠ.* τοῦ χάριν;
ΔΙΟΝ. ἵν' ἡ πόλις σωθεῖσα τοὺς χοροὺς ἄγῃ·
ὁπότερος οὖν ἂν τῇ πόλει παραινέσειν 1420
μέλλῃ τι χρηστόν, τοῦτον ἄξειν μοι δοκῶ.
πρῶτον μὲν οὖν περὶ Ἀλκιβιάδου τίν' ἔχετον
γνώμην ἑκάτερος; ἡ πόλις γὰρ δυστοκεῖ.
ΕΥΡΙΠ. ἔχει δὲ περὶ αὐτοῦ τίνα γνώμην; *ΔΙΟΝ.* τίνα;
ποθεῖ μέν, ἐχθαίρει δέ, βούλεται δ' ἔχειν. 1425
ἀλλ' ὅ τι νοεῖτον, εἴπατον τούτου πέρι.
ΕΥΡΙΠ. μισῶ πολίτην, ὅστις ὠφελεῖν πάτραν
βραδὺς πέφυκε, μεγάλα δὲ βλάπτειν ταχύς,
καὶ πόριμον αὑτῷ, τῇ πόλει δ' ἀμήχανον.
ΔΙΟΝ. εὖ γ', ὦ Πόσειδον. σὺ δὲ τίνα γνώμην ἔχεις; 1430
ΑΙΣΧ. οὐ χρὴ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν·
ἢν δ' ἐκτραφῇ τις, τοῖς τρόποις ὑπηρετεῖν. 1432
ΔΙΟΝ. νὴ τὸν Δία τὸν Σωτῆρα, δυσκρίτως γ' ἔχω.
ὁ μὲν σοφῶς γὰρ εἶπεν, ὁ δ' ἕτερος σαφῶς.
ἀλλ' ἔτι μίαν γνώμην ἑκάτερος εἴπατον 1435
περὶ τῆς πόλεως ἥντιν' ἔχετον σωτηρίαν.
ΕΥΡΙΠ. ἐγὼ μὲν οἶδα καὶ θέλω φράζειν. *ΔΙΟΝ.* λέγε. 1442
ΕΥΡΙΠ. τὴν γῆν ὅταν νομίσωσι τὴν τῶν πολεμίων 1463
εἶναι σφετέραν, τὴν δὲ σφετέραν τῶν πολεμίων,
πόρον δὲ τὰς ναῦς, ἀπορίαν δὲ τὸν πόρον.
ΔΙΟΝ. εὖ, πλήν γ' ὁ δικαστὴς αὐτὰ καταπίνει μόνος. 1466
τίνα δὴ λέγεις σὺ τῇ πόλει σωτηρίαν; 1454
ΑΙΣΧ ὅταν τὰ νῦν ἄπιστα πίσθ' ἡγώμεθα, 1443
τὰ δ' ὄντα πίστ' ἄπιστα. *ΔΙΟΝ.* πῶς; οὐ μανθάνω.
ἀμαθέστερόν πως εἰπὲ καὶ σαφέστερον. 1445

ΑΙΣΧ *εἰ τῶν πολιτῶν, οἷσι νῦν πιστεύομεν,*
τούτοις ἀπιστήσαιμεν, οἷς δ' οὐ χρώμεθα,
τούτοισι χρησαίμεσθα, σωθείημεν ἄν.

Tum fortasse unus alterve Bacchi versus sequebatur finitum certamen pronuntiantis. Post ultimam belli Peloponnesiaci cladem atque rempublicam ex iis malis emersam cum eadem iterum fabula ageretur, nec Alcibiadis jam caede sublati amplius mentionem facere nec praecepta ad reipublicae pristinum, non praesentem statum spectantia repetere poterat poëta. Itaque illis omnibus inde a v. 1422 sublatis statim post v. 1421 Euripidi quidem ut scurrili adulatori ridiculum tantummodo jocum, quo simul illius pugnae Atheniensium classi exitiosae memoriam leviter stringeret, Aeschylo vero ut vati patriae amantissimo triste severumque scilicet ex eventu comprobatum vaticinium subdidit hoc modo:

ΕΥΡΙΠ. *εἴ τις πτερώσας Κλεόκριτον Κινησίᾳ,* 1437
αἴροιεν αὖραι πελαγίαν ὑπὲρ πλάκα,
ΔΙΟΝ. *γέλοιον ἂν φαίνοιτο· νοῦν δ' ἔχει τίνα;*
ΕΥΡΙΠ. *εἰ ναυμαχοῖεν, κᾆτ' ἔχοντες ὀξίδας*
ῥαίνοιεν ἐς τὰ βλέφαρα τῶν ἐναντίων. 1441
ΔΙΟΝ. *εὖ γ', ὦ Παλάμηδες, ὦ σοφωτάτη φύσις.* 1451
τί δαὶ σύ; τί λέγεις; ΑΙΣΧ. τὴν πόλιν νῦν μοι φράσον 1454
πρῶτον, τίσι χρῆται· πότερα τοῖς χρηστοῖς; ΔΙΟΝ. πόθεν;
μισεῖ κάκιστα. ΑΙΣΧ. τοῖς πονηροῖς δ' ἥδεται;
ΔΙΟΝ. *οὐ δῆτ' ἐκείνη γ', ἀλλὰ χρῆται πρὸς βίαν.*
ΑΙΣΧ. *πῶς οὖν τις ἂν σώσειε τοιαύτην πόλιν,*
ᾗ μήτε χλαῖνα μήτε σισύρα συμφέρει.

Tum sane statim Pluto scilicet inutilibus his dictis fatigatus statim ingerere poterat v. 1467 *κρίνοις ἄν.*

Jam qui utramque poëtae recensionem contaminare constituit, ut duplex utriusque poëtae responsum conjungeret, primum v. 1442

ἐγὼ μὲν οἶδα καὶ θέλω φράσαι

infra posuit, quo Euripides alterum quasi praemuniret praeceptum, deinde, ut etiam Bacchum faceret illud duplex responsum respicientem, post v. 1451 adjecit:

ταυτὶ πότερ' αὐτὸς εὗρες ἢ Κηφισοφῶν;
ΕΥΡΙΠ. *ἐγὼ μόνος· τὰς δ' ὀξίδας Κηφισοφῶν,*

postremo, ut, Aeschylus respondere primum detrectans qua re tandem ad consilium dandum permotus fuerit, indicaret, intrusit v. 1460—1462:

ΔΙΟΝ. εὕρισκε, νὴ Δί', ἧπερ ἀναδύσει πάλιν.
ΑΙΣΧ. ἐκεῖ φράσαιμ' ἄν· ἐνθαδὶ δ' οὐ βούλομαι.
ΔΙΟΝ. μὴ δῆτα σύ γ', ἀλλ' ἐνθένδ' ἀνίει τἀγαθά.

Sed utrum hic ipse compilator an solitae farinae interpolator ineptos versus 1432

μάλιστα μὲν λέοντα μὴ 'ν πόλει τρέφειν

et 1449 sq.

εἰ νῦν γε δυστυχοῦμεν ἐν τούτοισι, πῶς
τἀναντί' ἂν πράξαντες οὐ σωζοίμεθ' ἄν;

jam dudum a criticis explosos intruserit, nescire me fateor.

Unum quaeritur, qui factum sit, ut contaminator Aeschyli de republica praeceptum v. 1443—1450 cum ipsa Aristophanis sententia supra v. 718—737 diserte explicata consentiens Euripidi, Euripidis vero responsum v. 1463—1466 ipsi Pericli (vid. Thuc. I, 143) sublectum Aeschylo dederit. Duplex ejus mutationis causa excogitari potest: aut Aeschylo nolebat ejusmodi praeceptum subjicere, quod non secuturos esse Athenienses ipse Bacchus illi interroganti v. 1454—1459 jam indicavisset, aut Euripidi invidebat Pericleae prudentiae gloriam quamquam ab illis sane temporibus alienissimae. Sed harum causarum neutra comprobari potest, estque in lubricis his maxime disputationibus religiose observanda, quam Godofredus Hermannus commendare solebat, illa nesciendi ars! Eam igitur Socratice professo optime hunc libellum claudere mihi licet.